

AT FORT
ATELIER EUROPEAN FORTRESSES

Naujienlaiškis

Įvadas

Projektas AT FORT „Europos tvirtovių tyrimas - vietos darnios plėtros skatinimas“ (Atelier European Fortresses Powering Local Sustainable Development) yra regioninės iniciatyvos projektas, vykdomas pagal INTERREG IVC programą. AT FORT projekto partneriai užsibrėžė bendrą tikslą – ieškoti sėkmingų sprendimų ir metodų, padedančių pasinaudoti susidariusiomis palankiomis progomis ir sukurti geresnes sąlygas fortifikacinio (karinio) paveldo pritaikymui naujoms veikloms, taip palengvinant praktinį šių paveldo vietovių valdymą.

Fortifikacinio paveldo vietovės ir jų apylinkės, įkurtos XVI-XX a., turi didelę kultūrinę vertę Europoje. Pastaraisiais dešimtmečiais šios milžiniškos paveldo teritorijos neteko pirminių gynybinių funkcijų. Daugelis jų išsidėstę šalia urbanizuotų vietovių ir turi didelį regionų socialinės-ekonominės plėtros potencialą.

Renovuotų ir atgaivintų tvirtovių pakartotinis panaudojimas turi būti organizuojamas pagal XXI amžiaus poreikius. Naujų veiklų kultūros paveldo objektuose atsiradimas užtikrins šių vietovių kultūrinės vertės išlaikymą ateityje.

Siekiant išlaikyti šias kultūrinės vertybes ir paversti fortifikacinio paveldo vietoves tikraisiais darnios regioninės plėtros varikliais, viešosios institucijos, atsakingos už jų eksploatavimą, priežiūrą ir naudojimą, turi spręsti šias problemas ir (arba) iššūkius:

- siekti daugiafunkcio panaudojimo;
- pasinaudoti palankiomis sąlygomis;
- parinkti tinkamus valdymo modelius.

AT FORT projekto įgyvendinimo metu partneriai organizavo tematinis susitikimus (angl. *atelier*), kuriuose siekė apsikeisti žiniomis ir parengti gaires, padedančias įveikti šiuos tris pagrindinius AT FORT projekte nagrinėjamus iššūkius. Visa tai leido partneriams įgyti daugiau patirties, susipažinti su gerosios praktikos pavyzdžiais ir jų pagrindu parengti 10 savo vykdomų projektų įgyvendinimo planų.

Išsaugojimas panaudojant

Sąvoka „išsaugojimas panaudojant“ atsirado iš Olandijos „Belvedere“ programos ir buvo pritaikyta AT FORT projekte. Belvedere yra italų kalbos žodis, reiškiantis „gražus vaizdas, reginys“. Belvedere yra atskaitos taškas žvelgti plačiau, žvelgti į priekį. Belvedere yra agresyvi iš gynybinės taktikos kylanti pozicija. Ji skatina sutelkti dėmesį į galimybes, kurias kultūrinis paveldas galėtų suteikti teritorijų planavimui ir regioninei plėtrai. Tam reikia koordinuotų, integruotų ir sistemingų veiksmų. Išsaugojimas panaudojant yra patraukli koncepcija siekiant tvarios ir ekonomiškai stiprios karinio paveldo ateities, tačiau tam būtini drąsūs objektų valdytojų ir valdžios institucijų veiksmai.

Darbinių susitikimų temos

Darbiniai susitikimai prasidėjo 2012 m. lapkritį ir vyko iki 2013 m. lapkričio visose vietovėse, kurias atstovauja projekto partneriai.

1. Išsaugojimas ir atkūrimas, Suomenlina, Helsinkis, Suomija
2. Prieinamumas, saugumas ir valdymo modeliai, Monoštoro fortas, Komarom, Vengrija
3. Daugiafunkcis panaudojimas, Margeros fortas, Venecija, Italija, ir Šiaurės Primorska regionas, Slovėnija
4. Daugiafunkcis pritaikomasis fortifikacinių ir karinių vietovių panaudojimas, Paola Corradino, Malta
5. Lėšų skyrimas ir finansavimas, Kaunas, Lietuva
6. Augalija, landšafto formavimas ir erdvinis planavimas, Bezansonas, Prancūzija
7. Komunikacija, rinkodara ir ženklodara, Spandau citadelė, Berlynas, Vokietija
8. Alternatyvi darbo jėga, Amhersto fortas, Medvėjus, Jungtinė Karalystė
9. Tvarumo planai, Antverpenas, Belgija
10. Tvarumas ir pasaulio paveldas, Utrechtas, Olandija

Išsaugojimo panaudojant gerosios praktikos pavyzdžiai

Interneto svetainėje www.atfort.eu bus publikuojamas AT FORT TOOLKIT – elektroninis dokumentas, kuriame pateikiama informacija apie įvardintus gerosios praktikos pavyzdžius.

Rekomendacijos dėl Europos veiksmų

Fortifikacinės vietovės – vertingos kolektyvinės atminties liudytojos – yra nepakeičiama Europos kultūrinio paveldo išraiška. Net jei šios memorialinės vertybės ne visada lengvai pripažįstamos, o dėl pirminių strateginių tikslų dažnai teritoriniame kontekste planuotos izoliuotai, egzistuoja daugybė priežasčių tam, kad šios vertybės būtų išsaugotos ir panaudotos: t. y., poreikis išsaugoti šį architektūrinį turtą ir inžinerinį meistriškumą; galimybės tarpkultūrinio dialogo stiprinimui; ir, galiausiai, su karinės funkcijos netekimu susijęs socialinis-ekonominis poveikis, skatinantis vietovės restruktūrizavimąsi.

Vietovių savininkai (tiek privatūs, tiek valstybiniai) susiduria su įvairiais iššūkiais, ypač dėl tarptautinių autentiškumo ir vientisumo standartų, pagal kuriuos tokių vertybių atkūrimui ir priežiūrai reikia kvalifikuotų žmogiškųjų ir finansinių išteklių, taip pat dėl nepakankamų prieigos sąlygų, saugumo problemų ir mažėjančių valstybės pastangų ieškant novatoriškų valdymo sprendimų ir naujų finansavimo galimybių.

Naujas galimybes atveria šių vietovių daugiafunkcis plėtojimas, sudarantis sąlygas alternatyvių jungtinių finansavimo šaltinių pritraukimui, bei ekologiškų alternatyvios energijos tiekimo technologijų išbandymas, visapusiškai atitinkantis ankstesnį savarankišką karinių vietovių valdymo modelį.

AT FORT projekto moto „IŠSAUGOJIMAS PANAUDOJANT“ akcentuoja būtinybę lanksčiai žiūrėti į transformacijos procesą tam, kad pakartotinis karinio paveldo panaudojimas taptų įmanomu.

Fortifikacinių vietovių panaudojimui reikia atitinkamų valdymo modelių, įgūdžių, žmogiškųjų ir finansinių išteklių, todėl šį klausimą reikėtų įtraukti į vietos ir nacionalinės valdžios atstovų politinę darbotvarkę kaip prioritetą:

- Europos institucijos turi skirti ypatingą dėmesį teisės aktams, turintiems įtakos istorinėms vietovėms, ypač privatizavimo procesui, fortifikaciniam paveldui taikomiems saugojimo ir priežiūros reikalavimams, šių vietovių įtraukimui į vietos, regiono ir strateginius dokumentus bei įvertinti reikiamų gebėjimų ir įgūdžių plėtojimo poreikį, kuris gali būti įforminamas taikant europinį sertifikavimą.
- Siekiant plačiau pasinaudoti AT FORT partnerystės rezultatais, reikalingas papildomas atviro konkurso būdu skiriamas ES finansavimas, kuris būtų naudojamas fortifikacinio paveldo išsaugojimui, įvairių ES piliečių aktyvaus dalyvavimo formų palaikymui bei tarpsektorinių projektų koordinavimo skatinimui.
- Būtinai tolesni tyrimai ir mokymai siekiant padidinti, stebėti, organizuoti ir skleisti įgytas žinias apie Europos tvirtoves ir fortifikacines vietas per skirtingus ES bendradarbiavimo projektus. Tai galima pasiekti per sąmoningumą ugdančias iniciatyvas, profesionalų rengimą, tolesnius tyrimus ir novatoriškų bei tvirųjų sprendimų, skirtų paveldo ir kraštovaizdžio išsaugojimui, išbandymą, atsižvelgiant į AT FORT partnerių siūlymus, pateiktus darbinių susitikimų metu.

Įgytų žinių ir praktinės patirties panaudojimas bendradarbiavimo palaikymui ateityje

Rekomenduojama, kad ES suteiktų paramą AT FORT iniciatyvai Margera forte Venecijoje įsteigti Karinės architektūros ir gynybinės sistemos valdymo studijų centrą, plėtojantį tolesnį bendradarbiavimą šioje srityje, jo veiklą derinant su interaktyvaus fortifikacinio paveldo išteklių valdymo centru, kurį 2010 m. įkūrė Vauban vietovių tinklas, funkcijomis. Pastarojo duomenų bazėse pateikiama daugybė naudingų dokumentų, nuorodų ir patirties pavyzdžių, o duomenis palaipsniui teikia su tinklu bendradarbiaujantys asmenys, tinklo nariai, mokslinis komitetas ir partneriai. Venecijoje įsteigtame centre būtų saugoma svarbi mokslinė projekto dokumentacija. Jis veiktų ir kaip pagrindinis projekto partnerystės centras, koordinuojantis tolesnes AT FORT partnerių veiklas ir skatinantis dvišalį ir daugiašalį partnerių bendradarbiavimą.

AT FORT partneriai pripažįsta, kad INTERREG IVC programa suteikė puikias galimybes, o panašus poreikis egzistuos ir ateityje. Įvairaus lygio mainai sudaro pagrindą kurti tikrąjį Europos identitetą kultūrinių ir istorinių skirtumų atžvilgiu. Įvertindami tai, projekto partneriai išreiškė savo ketinimą plėsti, gilinti ir įtvirtinti sėkmingą projekto AT FORT bendradarbiavimą ir tęsti gerosios praktikos perdavimą kuriamo nuolatinio Karinio paveldo vietovių tinklo pagalba, glaudžiai bendradarbiaujant su nacionalinėmis, tarptautinėmis ir Europos lygmens institucijomis bei įtvirtinant tinklo interesus Europos politikoje.

Projekto partneriai

Nieuwe Hollandse Waterlinie (Naujosios Olandijos vaterlinija)

Post Office Box 406

3500 AK Utrecht

The Netherlands (Olandija)

Tel. +31 (0) 30 258 36 03

www.hollandsewaterlinie.nl

Suomenlinnan hoitukunta (Suomenlina valdymo organas) Suomenlinna

C40 00190 Helsinki Finland (Suomija)

Tel. +358 (0) 295 338 300

www.suomenlinna.fi

Paola Local Council / Paola Heritage Foundation (Paola vietos taryba / Paola paveldo fondas)

„Casa Paola“

Sir Paul Boffa Gardens

Church Avenue

PAOLA PLA 1240

Malta

Tel. +356 2166 4066

www.paolalocalcouncil.org

Comune di Venezia (Venecijos miesto savivaldybė)

San Marco 4136 30124 Venecija Italy (Italija)

Tel. +39 (941) 486-2626

www.venicegov.com

Bezirksamt Spandau von Berlin - Zitadelle Spandau (Berlyno Špandau departamentas - Špandau citadelė)

Am Juliusturm 64

13599 Berlin

Germany (Vokietija)

Tel. +49 (0) 30354944400

www.zitadelle-spandau.de

Kauno miesto savivaldybės administracija

Laisvės al. 96

44251 Kaunas

Lietuva

Tel. +370 37 424 631

www.kaunas.lt

Monostori Erőd Nonprofit Kft. (Fort Monostor Non-profit Ltd.) (Monoštoro fortas)

Duna-part 1.

2900 Komárom

Hungary (Vengrija)

Tel. +36 34 540 582

www.fort-monostor.hu

Provincie Antwerpen (Antverpeno provincijos vyriausybė)

Koningin Elisabethlei 22

2018 Antwerpen

Belgium (Belgija)

Tel. +32 (0)3 240 66 47

www.provincieantwerpen.be

www.fortengordels.be

Univerza v Novi Gorici (Nova Gorica universitetas)

Kostanjeviška cesta 16

5000 Nova Gorica (Pristava)

Slovenia (Slovėnija)

Tel. +386 (0)5 331 5223

www.ung.si/en/

Medway Council (Medvėjaus taryba)

Gun Wharf, Dock Road

Chatham

Kent ME4 4TR

United Kingdom (Jungtinė Karalystė)

Tel. +44 (0)1634 306000

www.medway.gov.uk/

Réseau des sites majeurs Vauban (Vauban pagrindinių vietovių tinklas)

2, rue Mégevand

25 034 Besançon Cedex

France (Prancūzija)

Tel. +33 3 81 41 53 59

www.sites-vauban.org

AT FORT projektas įgyvendinamas INTERREG IVC programos lėšomis ir bendrai finansuojamas ERPF lėšomis. www.interreg4c.eu